

tömegek; a parasztság, munkásság, kispolgárság csak a szenvedő fél. Nekik nem a háború az érdekük, hanem annak minél gyorsabb befejezése, a béke. És ma, mint a mult folyamán eddig mindig, azt tapasztaljuk, hogy a szovjet kormány külpolitikai vonala mindenben fedi a kis népek és kis emberek érdekeit.

A szovjet külpolitikája egységes és egyenes vonalú egészet képez. Csak a zavaros fejü és saját elképzeléseikbe szerelmes újságírók beszélnek törésekről és köpönyegforgatásokról, mert a dolgok mögött nem látják azok velejét, mert képtelenek az eseményeket mozgásukban fölfogni. Számukra a mai francia kormány ugyanaz, mint az 1936-os népfront kormány, a francia, vagy angol demokratikus szabadságok ma is léteznek, holott már rég halottak és Hitler ma is háborús gyűjtogató.

A viharosan egymásra torló események azonban halomra döntötték az újságírás sarzsijai és közkatonái szilárdnak hitt kártyavarárt és most más híjján nem a valódi okot, a mai profitra éhes termelést és társadalmat teszik felelőssé a háborúért, hanem éppen azt a hatalmat, amelynek köszönhető, hogy a háború még nem vált világháborúvá és hogy a valódi háborús uszítók leplezetlenül állanak a világ dolgozó népeinek közvéleménye előtt.

Iványi János

Világszemle

Majd három hónapja folyik már az új imperialista háború. A világ legnagyobb államai állnak harcban, és a kisebb semleges államok helyzete napról-napra válságosabbá válik. Molotov a ferradalom 22-ik évfordulója alkalmával mondott beszédében a nemzetközi helyzettel foglalkozva szemlét tart a világ semleges és háborúzó államai fölött és megállapítja, hogy az emberiség fele immár az imperialista háború kínjait szenvedi át.

Kerek számban egyezer millió ember áll harcban. Az emberi kulturát ismét katasztrófa fenyegeti, az ember állattá süllyed és vad öldöklő géppé változik. Ha nem emelnok gátat az új világégés elé, az emberiségre a legrettenetesebb nyomor, szellemi elcsestség vár.

Napról-napra olvasunk újságjelentéseket diplomáciai harcokról, böngészünk statisztikákat elsüllyesztett hajókról, lelőtt repülőgépekről és az emberek többsége, ha megkérdeznék, tudja-e miért folyik ma tulajdonképen háború, nem tudna válaszolni. Az, amit az angol alsóházban mondanak és amit naponta hallhatunk az angol-francia rádiókban, nem elégíti ki az embereket. Mindenki érzi, hogy itt valami más oknak kell lenni. Nem lehet magyarázat a nemzeti szocializmus elleni keresztos háború. Anál is inkább, mert az angolok ideális demokrácia-védelme nagyon későn kezdődött. Joggal tehetjük fel a kérdést, miért nem szállt síkra Anglia már Ausztria, vagy Csehszlovákia megtámadásakor az európai biztonság és nyugalom megvédésére? Akko-

riban az egész európai sajtó bizonygatta, hogy ezeknek a kisállamoknak eleste miatt nem kockáztathatja Anglia a saját és az egész világ biztonságát. A világ haladószellemű elemei már akkor követelték, hogy erélyesebb lépéseket tegyenek az általános biztonság érdekében. A spanyol polgárháború idején Akkor, amikor tényleg menthető lett volna még a demokrácia. Amikor a demokrácia még életlehetőségeket jelentett. És éppen angol-francia részről diszkreditálták legjobban ezeket az eszméket. Nevetségesen hat a lordok mai erőlködése, hogy a világ közvéleményét meggyőzzék demokratikus szándékaikról. Keserményes és savanyú ez az angol-francia „demokráciáért folyó harc,” mint a felmelegített langyos kávé.

A békeközvetítések eredménytelenek maradnak. Az elutasítás éppen a „békéért” harcolók részéről jön. Csodálatos, hogy akik a világbékéért szállnak harcba, — elutasítják a békét. Vagy talán nem is olyan csodálatos, ha úgy vesszük, hogy az ő békéjüket. Számtalan nép nyögné ezt a békét. Rengeteg ember megint elveszítené otthonát, munkáját, családját, jövőjét. A térképen meghúzott új határvonal milliók életét, reménységét húzza keresztül. A világháború és a békeszerződések egyszer már megmutatták . . .

Az európai háború tulajdonképpen még nem kezdődött el. A Maginot és Siegfried-vonalak erősen tartják magukat. Az eddigi frontjelentésekből kivehető, hogy a nyugati szövetségesek egyelőre nem is gondolnak nagyobb offenzívára. Az angolok úgy vélik, kétvállra fektethetik Németországot akkor is, ha zár alatt tartják a német partokat és lehetetlenné teszik az utánpótlást úgy nyersanyag, mint élelmiszerek tekintetében. Hatalmas hajóhadukkal ezt könnyen elérhetik. A német hadihajók cselekvési körét máris a minimumra csökkentették. Egyedül a tengeralattjárók érnek el még itt-ott sikereket.

Nem zárhatja el azonban Anglia Németországot kelet felől. És ezért folyik ma legerősebben a diplomáciai küzdelem Oroszországon kívül a Balkán, de leginkább a Duna vonala a német nyersanyagutánpótlás útja. Ha az angoloknak sikerül ezt a vonalat kezükbe venni, nagy csapást mérnek a német gazdaságra. London balkáni politikájának jelei már mutatkoznak. Az első lépés, a Törökországnak Anglia-Franciaországgal megkötött szerződése. Annak ellenére, hogy a törökök Moszkvával tárgyaltak és látszat szerint az oroszokkal szemben végeztek diplomáciai manővereket, a szövetségesekkel megkötött szerződés után a németek reagáltak legérzékenyebben.

Törökország nemesak a balkáni kérdés kulcsa, hanem elsőrendű szerepet visz a kisázsiai országok tömbjében is. A balkáni blokkal párhuzamosan folyik a kisázsiai blokk kiépítése. Ha sikerül úgy egyik, mint másik, akkor a „semlegesség” tulajdonképpen az angol imperialista politika érdekében történő felfejlődést jelentene Németország ellen. Németországnak a fenti elgondolás szerint más útja nem marad, mint teljesen kiszolgáltatni magát Oroszországnak, vagy behódolni. Mindkét esetben bukik a nemzetiszocializmus

A kérdés most az, vajjon engedi-e Anglia, hogy Németország a Szovjet kezébe kerüljön? Vagy helyesebben: megengedi-e a német nagytőke, hogy erre kerüljön a sor?

Németország minden bizonytalansággal szembe nézi majd tétlenül az ellene folyó gazdasági tevékenységet. Ha a nyugati gátat nem is tudja átszakítani, erősen ellentáji majd keleten. Minden erejével azon lesz, hogy a Balkán gazdasági felkészülődése ne járjon sikerrel. Most csak az a kérdés, milyen mértékben lehetséges a balkáni államokat egy ilyen célkitűzésű tömbbe tömöríteni, meddig megy el London programja megvalósításában, és milyen eszközökkel reagál majd Németország?

A balkáni blokk ezenkívül még más hatalmak érdekvonalába is esik. Olaszország erősen dolgozik azon, hogy a blokk az ő befolyása alá kerüljön. Ha ez sikerül, az angol-francia érdekek új vetélytársakká válnak majd szemközt. Ez ugyan nekik sokat nem jelent, legföljebb pár milliárd kölcsönt, esetleg északafrikai gyarmatokat, aminek ellenében Olaszország hajlandó lesz lemondani balkáni pozíciójáról.

★

Két hatalmas világbirodalom őrizte meg akciószabadságát. Az USA és a Szovjetunió.

Az Egyesült Államok egyelőre kihasználja a háborús konjunktúrát. A harcban állóknak megnyitotta gyárait és nagy tételekben folyik az üzlet. Magától értetődik, hogy a módosított semlegességi törvény egyedül a szövetségeseken segít Németország képtelen kihasználni az amerikai lehetőségeket. Az Atlanti-óceán angol kezében van. Amerikai hajók nem vállalkoznak fegyverszállításra.

Nem csak Németország került hátrányos helyzetbe az új amerikai törvénnyel, hanem Japán is. A japánok ugyanis hitelre vásároltak. Az új törvény pedig kimondja, hogy csak készpénz ellenében lehet fegyvereket eladni. Japánnal kínai érdekeltségei miatt különben is feszült viszonyban áll az USA. A japánok elégedetlenségét csak fokozta az új semlegességi törvény. Úgy látszik Washington be akarja törni a japánok derekát, hogy így saját távolkeleti érdekeltségeit biztosítsa és egyben imperialista céljai szolgálatába vonja Tokiót.

A Szovjetunió azonban résen van. Az események távolkeleten USA-val a háttérben ugyanolyan irányt vettek, mint a münchen előtti Európában. Ütköző-állam itt Japán lenne. Őt szeretnék az amerikai imperialisták a Szovjet ellen indítani, hogy Kínában teljesen szabad kezet nyerjenek.

★

A Szovjetunió Nyugatukrajna és Fehéroroszország visszacsatolása óta erősen dolgozik, hogy a kialakulóban lévő imperialista háború ne érje készületlenül. Elsősorban is határainak biztosítását akarja maradéktalanul elintézni. A balti államokkal kötött szerződéseik már érvénybe léptek. Vörös csapatok szállták meg a kijelölt pontokat és új hadi-bázisokat építettek ki. Finnországgal folytatott tárgyalásai eddig még nem végződtek eredménnyel. A svéd és angol tőke ellentállásra buzdítja a finneket.

Az eddigi megbeszélések nem a Szovjet, hanem a finnek miatt szakadtak meg.

Molotov nagy beszédében annakidején felsorolta mindazokat az ajánlatokat, amelyeket a finneknek tettek. Ezek az ajánlatok, ha tekintetbe vesszük, hogy bármelyik pillanatban megindulhat a támadás Oroszország ellen, nagyon is indokoltak.

A finn kérdés még nincsen elintéztve. Hogyan oldják meg az oroszok, ma még bizonytalan. Finnország uralkodó körei egyelőre még biznak abban, hogy a Szovjet békeelvéivel ellentétben állana az ország megtámadása és erre hamarosan nem kerülhet sor.

Molotov beszédében célzást tett a fekete-tengeri kérdésre is. Egyes lapok írják, hogy az északi problémák megoldása után a Balkán kerül sorra. Szinte biztosra vehetjük, hogy az oroszok nem hagyják ki a feketetengeri, illetve balkáni államokat sem országuk biztosítására megindított akciójukból. A balkáni semlegességi blokk Oroszországot is érdekli. Ha nem is közvetlenül, de közvetve ő ellene is felhasználható Románia és Magyarország tudvalevőleg, az oroszok Lengyelországba való bevonulása után felvetették a balkáni — dunai blokk gondolatát. Most is leginkább Románia sürgeti a kérdés minél előbbi elintézését. Érthető, Romániának van a legtöbb vesztenivalója.

Besszarábia és Dobrudzsa kérdése még nem nyert elintéztést, csak halasztást. Lehetséges, hogy a finn kérdés után csakhamar balkáni problémákkal foglalkozik majd a világsajtó.

Bulgária határozottan közeledett Oroszország felé az utóbbi időben. A megélenkült diplomáciai és kereskedelmi kapcsolatok erről tanúskodnak. Érdekes tünet az is, hogy újabban az „Izvesztija“, szovjet lapot kormányrendeletre terjeszthetik Bulgáriában.

★

A szovjetellenes európai harcok lehangosabb vezére Olaszország. Németországban megtiltottak minden szovjetellenes propagandát, sőt az egyes, antibolsevista lapokat betiltották. A vezérszerep tehát Rómának jutott.

Az októberi forradalom 22-ik évfordulója alkalmával, a Komintern kiadta szokásos proklamációját a világ összes népeihez. Ezt a felhívást ebben az évben fokozottabb érdeklődéssel fogadták a nemzetközi sajtóban, mint más alkalmakkor. Annak ellenére, hogy az idén sem volt enyhébb hangú, sokkal jobb fogadtatásra talált egyes államokban, mint az előző években.

Az angol és francia sajtó kiemeli, hogy a proklamáció a német kapitalizmussal szemben is épp olyan erős kifejtéseket használ, mint az angolokkal szemben. A németek pedig annak örültek, hogy az angol nagytőkét is éppúgy támadja, mint a németet. Csak az olasz sajtó kelt ki élesen.

A „Giornale d'Italia“, mint a kormány félhivatalosa éles támadást hoz Gayda tollából a Komintern ellen. Gayda többek között megemlíti, hogy Olaszországot nagyban veszélyezteti a kommunista propaganda munkája, mert leginkább ő van kitéve

„romboló“ hatásának. „Először is tisztázni kell — írja —, hogy milyen viszony van a Komintern és a szovjet kormány között? Úgy látszik, hogy a kettő egy és ugyanaz. Ez azt jelenti, hogy a Moszkva és Berlin közötti szerződés nem végeleges és a szovjet kormány mögött tulajdonképpen a romboló tevékenységet folytató kommunizmus rejtőzik.“ A továbbiak során Gayda csodálkozik a Szovjetunió logikátlan magatartása miatt. Hogyan lehetséges az, hogy épp a Szovjetunió mennydörög legjobban a kapitalista államok ellen és közben egyike a leggazdagabb országoknak?

Kissé furcsán hangzik ez egy híres közíró tollából, akinek tisztában kellene lennie az egyén és az állam gazdagsága közötti különbséggel. No meg hát nem éppen a legjobb szovjet-ellenes propaganda a Szovjetunió gazdagságát emlegetni.

Érdekes, és minden bizonnyal az olasz kormánykörök álláspontját fedi Gayda cikkének a balkán-kérdéssel foglalkozó része. „A Komintern proklamációja éles ellentétben van a Szovjet dunai és balkáni politikájával. Olaszország magatartása megakadályozza a háborút, Oroszország kiterjeszti azt . . .“ A cikk hangja arra enged következtetni, hogy egyedül Olaszország védelheti meg a balkáni államok semlegességét. Mindenesetre figyelemreméltó, hogy az olasz politikai körök is számítanak a Balkánon Oroszországgal találkozni.

Szubotica, 1939. november 20.

Szántó Árpád

Könyvszemle

Michail Solochov:

Új barázdát szánt az eke
(Prager-kiadás)

M. Solochov a jelenkori szovjet-orosz regényírók egyik legkiválóbb alakja, nevét a „Csendes Don” regényével tette világhírűvé. Míg a „Csendes Don” a világháború és az azt követő polgárháborúk hősi kerának remekbe foglalt leírása, addig az „Új barázdát szánt az eke” a parasztgazdaságok kollektivizálásának szocialista realizmussal megírt örök értékű regénye. Annyi élet, annyi emberi jó és rossz tulajdonság jut itt kifejezésre, hogy az olvasó sokszor úgy érzi, nem is regényt olvas; leírásuk ugyanis a legapróbb részletekig valóságos és megkapóan érdekes.

A győzedelmes forradalom után, majdnem tíz esztendőn keresztül igyekeztek eltakarítani a világhá-

ború és polgárháború pusztításait és az orosz faluban is hozzálátnak az új termelési mód — a kollektivizálás — alkalmazásához. Bármennyire is haladó, nagyperspektivákat kibontakoztató legyen is ez az új termelési mód, a falu pároszttságában, osztálytagozódásának megfelelőleg pártfogásra, illetve ellenzésre talál. Az osztályharc a forradalom után is tovább folyik a falun, csupán új formákat nyer; az elnyomottak veszik kezükbe a termelés irányítását a politikai hatalommal együtt, viszont a régi rendszer kiváltságosai — a zsíros parasztok, kulákok — az őket segítő középparasztok egy részével megragadnak minden alkalmat a szociális építés megakadályozására. Ezért következik be a kulákok száműzetése olyan messzi vidékre, ahol hecsületes munkával új életet kezdhetnek, miután osztálykiváltságaiktól végrelesen megszűntek minden összeköttetésüket elvesztik régi falujukkal. Szellemük